

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres

Colour Chart #13

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

Wydawnictwo Polskiej Partii Socjalistycznej
(frakcja rewolucyjna).

PROGRAM POLSKIEJ PARTII SOCYALISTYCZNEJ

WARSZAWA
1907

A

1

2

3

4

5

6

M

8

9

10

11

12

13

14

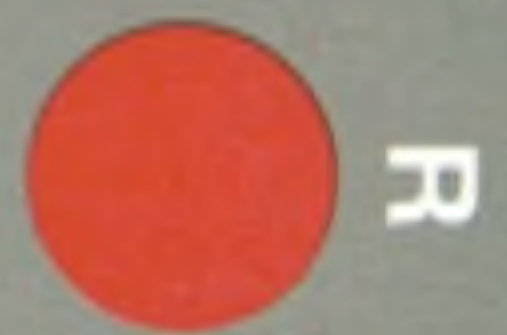
15

B

17

18

19

R

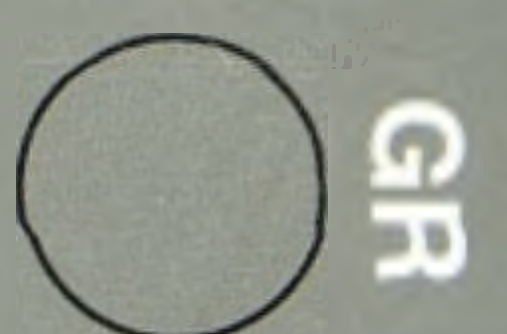
G

B

WH

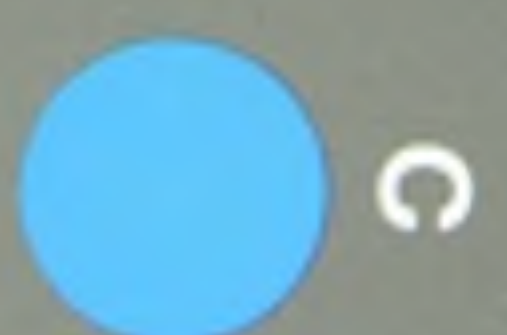

GR

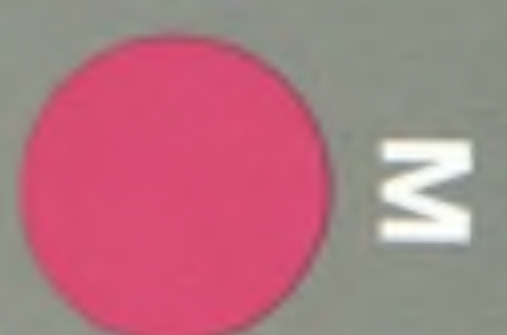

BL

Grey Scale #13

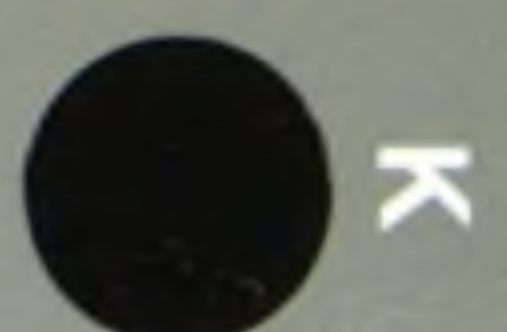
C

M

Y

K

Wydawnictwo Polskiej Partii Socjalistycznej
(frakcja rewolucyjna).

**PROGRAM
POLSKIEJ PARTII
SOCYALISTYCZNEJ**

**WARSZAWA
1907**

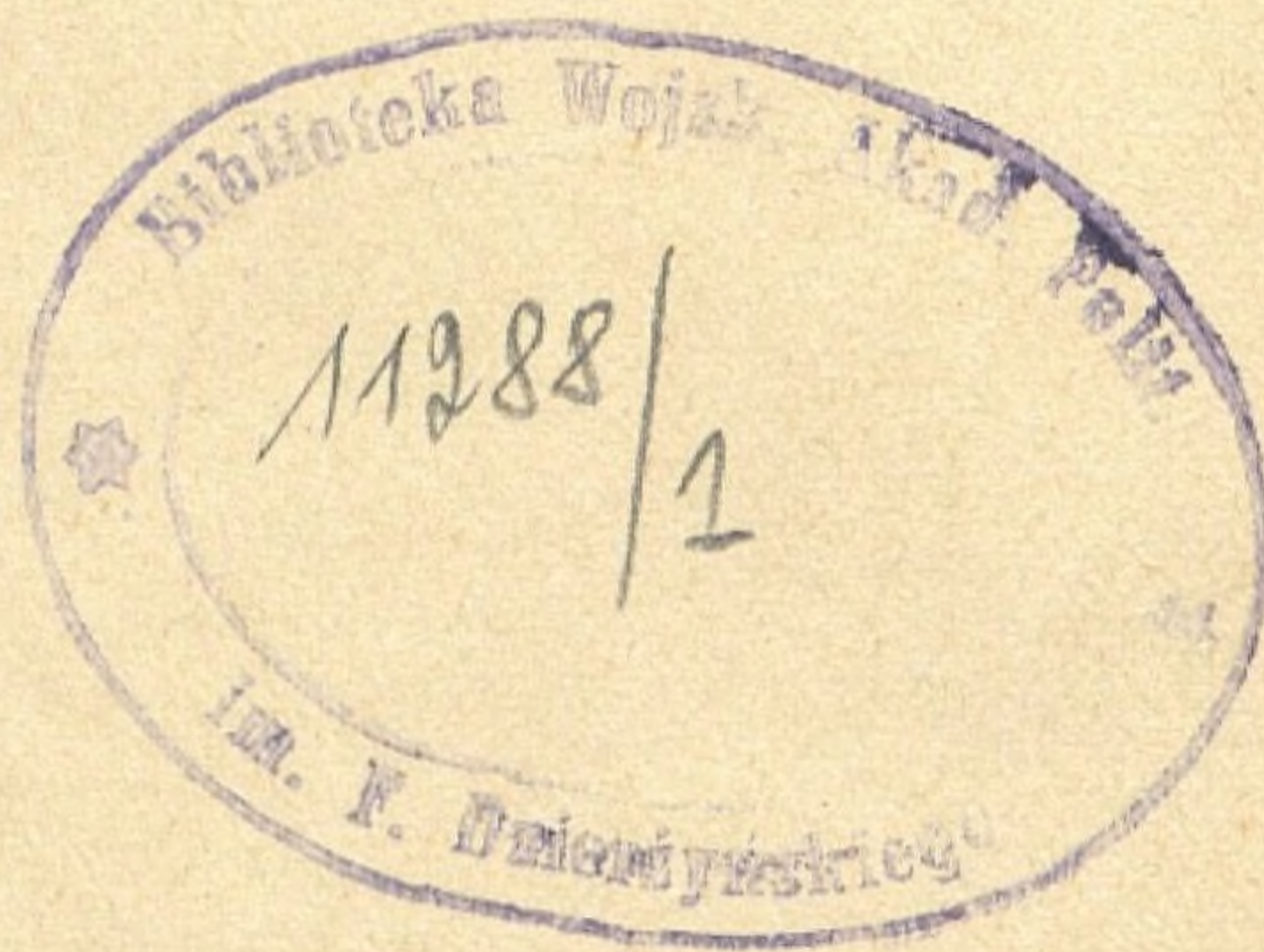
Wydawnictwo Polskiej Partji Socjalistycznej
(frakcja rewolucyjna).

**PROGRAM
POLSKIEJ PARTJI
SOCYALISTYCZNEJ**

WARSZAWA

1907

3K31

PROGRAM

POLSKIEJ PARTYI SOCYALISTYCZNEJ.

Polska Partya Socyalistyczna jest wyrazicielką potrzeb i ideałów klasy robotniczej w Polsce i organizacją polityczną tej klasy. Polska Partya Socyalistyczna dąży do wyzwolenia całego ludu z więzów niewoli ekonomicznej, politycznej i narodowej.

W imię tego wyzwolenia Polska Partya Socyalistyczna stawia sobie za cel: zasadnicze przekształcenie ustroju społecznego, oparcie społeczeństwa na nowych, **socyalistycznych** podstawach. W dziedzinie ekonomicznej cel ten oznacza: przejście środków wytwarzania i komunikacji (ziemi, kopalni, fabryk, kolei i t. p.) na własność wspólną, społeczną; celową i świadomą kontrolę ogółu pracującego nad całym życiem gospodarczym dla powszechnego dobra; zniesienie pracy najemnej i wszelkiego wyzysku. W dziedzinie politycznej: zaprowadzenie niepodległej republiki polskiej, całkowicie i wszechstronnie demokratycznej; przekształcenie państwa z narzędzia ucisku w rzeczywisty organ woli zbiorowej; zdobycie przez klasę robotniczą władzy w pań-

stwie. Wreszcie w dziedzinie narodowej: zniesienie wszelkiego ucisku narodowego, zjednoczenie Polski.

Wszystkie te cele wynikają z samej istoty socjalizmu i są tylko różnymi przejawami materialnych i duchowych interesów klasy robotniczej w Polsce w ścisłym ich związku z ogólnym rozwojem ekonomiczno-społecznym.

Współczesna gospodarka kapitalistyczna doprowadziła wytwórczość pracy do olbrzymich rozmiarów. Wskutek tego możliwym się stało zapewnienie dobrobytu wszystkim bez wyjątku członkom społeczeństwa; możliwym zapewnienie im wczasów i środków, potrzebnych do kształcenia się, do szlachetnej rozrywki, do czynnego udziału w życiu społeczno-politycznym. Ale gospodarka kapitalistyczna, opierając się na wyzysku pracy najemnej, lwią część owoców pracy oddaje właścicielom środków wytwarzania, wydzierając je robotnikom.

W miarę rozwoju kapitalizmu rosną zastępy robotników. Proletaryat, klasa robotników najemnych, staje się coraz liczniejszy i bezwzględnie i w stosunku do innych klas.

Pomnażając szeregi proletaryatu, rozwój przemysłowy społeczeństwa nowożytnego prowadzi jednocześnie do wzrostu i ześrodkowania wielkiego kapitału w przemyśle, komunikacji i handlu. Coraz większe masy proletaryatu skupiają się w wielkich miastach i zakładach i zbiorową siłą swych mięśni i mózgów wprawiają w ruch maszyneryę życia gospodarczego.

Drobny przemysł, drobny handel, w przeważającej większości wypadków albo ginie pod obuchem wielkiego kapitału, albo wlecze ciężki, smutny żywot borykania się z niedostatkiem i niepewnością jutra, albo wreszcie uzależniony jest całkowicie od wielkiego kapitału. Nawet poza klasą robotniczą wielki kapitał tworzy dla szerokich warstw warunki zależności, niedostatku, niepewności bytu.

Od czasu do czasu społeczeństwo kapitalistyczne, wogóle tak pełne sprzeczności, nawiedzają ciężkie przesilenia: kryzysy. Ogromna staje się wtedy armia bezrobotnych; cały niemal ogół społeczeństwa cierpi. Kryzysy, wypływające z bezładu gospodarki kapitalistycznej, świadczą dobitnie, jak gospodarka ta marnuje środki i ludzi.

Niemniejszą klęską dla klasy robotniczej i dla całego społeczeństwa jest coraz bardziej rozwielmożniona gospodarka związków fabrykantów, głodzących robotników lokautami.

Ale w społeczeństwie rosną coraz bardziej siły, niosące wyzwolenie. Klasa robotnicza, coraz liczniejsza i świadomsza, staje na czele warstw upośledzonych. Z warunków jej życia i pracy wypływa to poczucie siły zbiorowej, którem proletaryat przejmuje się coraz bardziej. Jednocześnie proletaryat uświadamia sobie sprzeczność między swoją formalną, prawną wolnością w stosunku do kapitalistów a rzeczywistą zależnością od nich, między nędzą swego życia a wysoką wydajnością swej pracy, między swoją żądzą wiedzy i rozwoju

duchowego a tem, co mu pod tym względem daje społeczeństwo kapitalistyczne.

Klasa robotnicza występuje do walki z kapitalizmem. Walka ta wzmaga się coraz bardziej. Drogą walki zorganizowanej i świadomej proletaryat zdąża do swego celu: zniesienia kapitalizmu, zaprowadzenia własności społecznej.

W tym pochodzie klasa robotnicza miejska spotkać się musi z ludem pracującym i wyzyskiwanym na wsi.

Do stosunków wiejskich kapitalizm wtargnął z niemniejszą siłą, jak do przemysłu, aczkolwiek w odmiennych pod wielu względami formach. Wielka własność wyzyskuje do ostatnich granic pracę włościaństwa bezrolnego — ekonomicznie i społecznie w stokroć gorszym będącego położeniu od proletaryatu miejskiego. Rośnie rzesza chłopów małorolnych, którym podatki i procenty lichwiarskie odbierają większą część plonów pracy, a brak wiedzy i środków technicznych, potrzebnych do racjonalnego prowadzenia gospodarstwa, nie pozwala na powiększenie wydajności gruntu. Zarówno więc bezrolni, jak i małorolni włościanie — a oni razem stanowią większość ludności wiejskiej — mają jaknajżywotniejszy interes w tem, żeby ziemia z rąk obszarników przeszła do rąk ludu pracującego. Przejście to może zapewnić trwały dobrobyt ludności wiejskiej i zabezpieczyć interesy ogółu tylko pod postacią uspołecznienia ziemi.

Obronę od wszelkiego rodzaju wyzysku włościanin znajdzie tylko w partyi socjalistycznej.

Jedynie wespół z klasą robotniczą miejską obali panowanie kapitału i wielkiej własności ziemskiej.

Polska Partya Socjalistyczna, organizując walkę klasy robotniczej i nadając walce tej świadomy, jednolity i celowy kierunek, walczy nie o przywileje klasowe, lecz o zniesienie panowania klasowego. Walczy o równe prawa i obowiązki dla wszystkich bez różnicy płci i pochodzenia. Zwycięstwo socjalizmu oznacza wyzwolenie nie tylko proletariatu, ale całej ludzkości cierpiącej z winy dzisiejszych stosunków społecznych.

Walka społeczna klasy robotniczej ściśle się łączy z walką polityczną. Zarówno codzienna walka klasy robotniczej, jak i dążenie do ogólnych celów socjalistycznych, wymagają nieustannej, niezmordowanej akcji politycznej. Klasa robotnicza nie może z pełnym skutkiem i w szerokich rozmiarach prowadzić walki ekonomicznej, ani rozwijać swej organizacyi bez praw i wolności politycznych. Nie może oddać środków wytwarzania na własność społeczną, zanim nie obejmie władzy politycznej.

W tym samym kierunku — walki o prawa i wolności polityczne, o republikę demokratyczną — popycha klasę robotniczą rosnące w niej coraz bardziej poczucie godności ludzkiej i obywatelskiej, głód wiedzy, pragnienie dostępu do skarbów kultury, co z demokratyzacją życia politycznego ściśle się wiąże.

Rzeczywista, wszechstronna demokratyzacja niemożliwa jest przy zależności od obcego państwa. Podległość obcemu państwu tamuje prawi-

dłowy rozwój społeczny, szkodzi interesom kultury narodowej, naraża kraj i lud na spotęgowany wyzysk i ucisk ze strony tego państwa. Tylko w wolnym, niepodległym kraju klasa robotnicza może się rozwinąć swobodnie, objawić całą swą potęgę, urzeczywistnić w pełni demokratyzację urzędów państwowych i przeprowadzić swoje cele socjalistyczne.

Dlatego też Polska Partya Socjalistyczna, stawiając sobie za cel republikę demokratyczną, łączy ten cel z niepodległością, walczy o Niepodległą Republikę Demokratyczną.

Dopóki stan sił klasy robotniczej oraz ogólna sytuacja polityczna nie pozwalają w danym czasie na pełne urzeczywistnienie niepodległości, czy to całej Polski, czy też ziem polskich zaboru rosyjskiego — Polska Partya Socjalistyczna walczy o ustrój, jak najbardziej do niepodległości zbliżony. Gdy chodzi o wewnętrzne jeno przekształcenie państwa rosyjskiego, Polska Partya Socjalistyczna dąży do zdobycia dla kraju naszego jak największych wolności i praw politycznych na następujących zasadach: 1) ustrój wewnętrzny kraju określi odrębna Konstytuanta w Warszawie; 2) kraj nasz mieć będzie własny parlament z pełnią władzy prawodawczej i własną władzę wykonawczą (ministerjum), od parlamentu tego zależną i przed nim odpowiedzialną. W stosunku do państwa rosyjskiego Polska Partya Socjalistyczna czynnie popiera jego demokratyzację, specjalnie zaś w stosunku do narodów i krajów przez carat uciemiężonych (Litwy, Rusi,

Łotwy, Kaukazu i t. d.) jak najdalej idącą decentralizację.

W walce z caratem Polska Partya Socjalistyczna, jako przedstawicielka świadomego ludu pracującego Polski, łączy swoje wysiłki z akcją rewolucyjną socjalistycznego proletariatu w całym państwie. Łączność tę Polska Partya Socjalistyczna uznaje za niezbędny warunek zwycięstwa rewolucyi.

Do rewolucyi tej Polska Partya Socjalistyczna stara się wnieść ze swej strony energię, płynącą z poczucia, że toczy się bój z *caratem* — jako z despotyzmem i jako z zaborczą, najezdniczą potęgą, ciężącą jak klątwa nad dążącymi do wyzwolenia ludami.

Polska Partya Socjalistyczna, działająca w zaborze rosyjskim, wspólnością zasad, poczuciem narodowej jedności proletariatu polskiego, stałym współdziałaniem łączy się z bratnią partją zaboru austriackiego i pruskiego.

Polska Partya Socjalistyczna stoi na stanowisku międzynarodowej solidarności klasy robotniczej. Kapitalistyczna produkcya i wymiana zadzierzgnęła jaknajściślejsze węzły między wszystkimi krajami. Położenie robotników jednego kraju coraz bardziej zawisłem się staje od położenia robotników w innych krajach. Interesy klasy robotniczej wszystkich narodów są zgodne. Pomoc braterska w walce z wyzyskiem i uciskiem, teoretyczne i praktyczne współdziałanie świadomego proletariatu bez różnicy narodowości — oto co

mieści się w wielkim haśle: „Proletaryusze wszystkich krajów łączcie się!“

Klasa robotnicza może osiągnąć pełne zwycięstwo, przemienić ustrój kapitalistyczny na socjalistyczny tylko w drodze niezmordowanej walki. Musi w tym celu stworzyć masowe organizacje ekonomiczne i polityczne, przejść przez szkołę wolnych i demokratycznych urzędów państwowych, zdobywać ustępstwa i reformy.

Dlatego też Polska Partya Socjalistyczna walczy w obrębie ustroju kapitalistycznego o wszelkie reformy polityczne i społeczne, korzystne dla klasy robotniczej, widząc w nich szczeble, wiodące do całkowitego zwycięstwa, albo urzeczywistnienie częściowe pewnych stron socjalistycznego ideału.

Zarówno w parlamencie niepodległej Republiki Demokratycznej Polskiej, jak we wszystkich ciałach prawodawczych, w których Polska Partya Socjalistyczna będzie reprezentowaną, dążyć ona będzie do wprowadzenia w życie następujących reform: **Pod względem politycznym:**

1) Powszechne, równe, bezpośrednie i tajne głosowanie dla wszystkich obywateli bez różnicy płci, po ukończeniu 20 lat życia. Przedstawicielstwo proporcjonalne.

2) Parlament, składający się z jednej tylko Izby posłów. Bezpośrednie prawodawstwo ludowe (referendum i inicjatywa).

3) Szeroki samorząd prowincjonalny i gminny.

4) Obieralność urzędników administracyjnych i ich odpowiedzialność sądowa.

5) Bezpłatny wymiar sprawiedliwości i bezpłatna pomoc prawna, obieralność sędziów. Odškodowanie dla niewinnie uwięzionych i zasądzonych. Zniesienie kary śmierci i kar cielesnych. Zastąpienie kary więzienia oraz zesłania środkami wychowawczo-poprawczymi. Ograniczenie więzienia śledczego do wypadków bezwzględnie nieodzownych.

6) Zniesienie armii stałej, zastąpienie jej przez milicję ludową i powszechne uzbrojenie ludu.

7) Postępowy podatek od dochodów i spadków, zniesienie wszystkich podatków pośrednich i ceł, obciążających przedmioty pierwszej potrzeby.

8) Państwowa i gminna organizacja służby zdrowia. Bezpłatność pomocy lekarskiej i lekarstw, bezpłatne szpitale.

9) Oddzielenie kościoła od państwa i uznanie wszelkich związków kościelnych i religijnych za stowarzyszenia prywatne.

10) Bezpłatne, obowiązkowe i świeckie nauczanie, umożliwienie jak najszerszego dostępu do szkół wszystkich stopni przez dostarczanie uczącym się środków utrzymania.

11) Zniesienie wszelkiego ucisku narodowego. Zabezpieczenie praw mniejszości narodowych w szkole, urzędzie i sądzie.

12) Zupełne równouprawnienie wszystkich obywateli bez różnicy płci, rasy, narodowości i wyznania, zarówno pod względem praw osobistych, jak i politycznych.

13) Zupełna wolność słowa, druku, zebrań i stowarzyszeń.

14) Gwarancje nietykalności osobistej.

W celu ochrony pracy Polska Partya Socjalistyczna dąży do następujących reform:

1) Ośmiogodzinny najwyżej dzień roboczy, bez wyjątków i zastrzeżeń; zupełny wypoczynek raz w tygodniu, wynoszący conajmniej 42 godziny.

2) Zakaz pracy nocnej z wyjątkami dopuszczonymi przez robotnicze związki zawodowe, zakaz pracy nocnej kobiet i robotników młodocianych (do lat 18) bez żadnych wyjątków.

3) Zakaz pracy dzieci do lat 15, specjalne ustawy ochronne dla uczniów i robotników młodocianych (od 15 do 18 lat).

4) Zakaz pracy dla kobiet i robotników młodocianych w zawodach, szczególnie dla ich zdrowia szkodliwych.

5) Uwalnianie kobiet od pracy na 4 tygodnie przed i 6 tygodni po położeniu z wypłacaniem przez ten czas zarobków.

6) Ścisłe przepisy, dotyczące higieny miejsc pracy i bezpieczeństwa pracujących.

7) Zarządzenia, mające na celu ograniczenie i stopniowe wyparcie chałupnictwa (kapitalistycznego przemysłu domowego).

8) Zniesienie kar fabrycznych.

9) Państwowe ubezpieczenie robotników od wypadków przy pracy, od braku pracy, niezdolności do pracy, starości i choroby; zaopatrzenie wdów i sierot; demokratyczna organizacja ubez-

pieczeń, oparta na współudziale związków zawodowych robotniczych w kierowaniu odpowiednimi instytucjami.

10) Oznaczenie minimum płac, na podstawie porozumienia władz ze związkami zawodowymi. Równa płaca dla mężczyzn i kobiet za równą pracę.

11) Sądy przemysłowe i rolnicze, złożone w połowie z przedstawicieli robotników, w połowie z przedsiębiorców, dla rozstrzygania zatargów, wynikających z umowy o pracę.

12) Inspektorat przemysłowy i rolniczy, wybierany przez robotników. Inspektorki dla pracy kobiecej.

13) Zapomogi państwowe i gminne dla giełd pracy i sekretariatów robotniczych.

14) Ministerium pracy.

15) Obwarowanie ustaw ochronnych odpowiedzialnością karną przedsiębiorców.

16) Zupełna wolność zmów i strejków robotniczych.

Wreszcie Polska Partya Socjalistyczna żądać będzie **przejścia pod zarząd zdemokratyzowanych władz Krajowych** niektórych środków wytwarzania i komunikacji, jak koleje żelazne, kopalnie, huty, przedsiębiorstwa, zmonopolizowane przez związki fabrykantów, o ile ukrajowienie to będzie korzystne dla ogółu spożywców, oraz dla robotników, zatrudnionych w tych przedsiębiorstwach.

W dziedzinie stosunków wiejskich Polska Partya Socjalistyczna dąży:

1) Do organizacyi zawodowej robotników rolnych, na zasadach takich samych, na jakich oparte są organizacye robotników przemysłowych. Do organizacyi małorolnych — w celu walki z wyzyskiem i uciskiem.

2) Do zaprowadzenia ochrony pracy robotników rolnych zgodnie z zasadami, wyłożonemi powyżej, z uwzględnieniem odrębnych warunków pracy na roli.

3) Do zaprowadzenia w produkcji rolnej gospodarki jak najwydajniejszej, z największą zarazem korzyścią dla włościan i całego społeczeństwa:

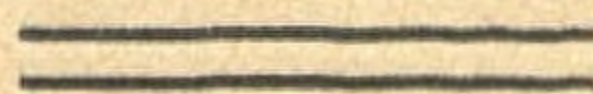
a) Przez zaopatrzenie bezrolnych i małorolnych w dostateczną do prowadzenia samodzielnej gospodarki ilość ziemi. Środkiem do tego jest wywłaszczenie gruntów państwowych, donacyjnych, apanażowych, oraz większej własności rolnej prywatnej. Grunta te oddane będą w długoletnią dzierżawę bezrolnym i małorolnym, pod zarządem władz krajowych. Grunta państwowe, donacyjne, apanażowe wywłaszczone będą bez odszkodowania. Odszkodowanie obszarników, bez względu na rozmiary wywłaszczonego gruntu, nie powinno przewyższać sumy, zapewniającej im utrzymanie dożywotnie wraz z rodziną.

b) Przez ukrajowienie lasów z dogodnymi dla włościan warunkami otrzymywania budulca, drzewa na opał i ściółki.

c) Przez dostarczanie rolnikom taniego kredytu dla zagospodarowania się, ulepszanie gruntów kosztem kraju, popieranie spółek włościań-

skich i kooperatyw, zniesienie szachownicy, zakładanie gospodarstw wzorowych, stacji doświadczalnych, szkół rolniczych i wogóle szerzenie wiedzy rolniczej, usunięcie, zgodnie z naszym programem, ciężarów militaryzmu i dzisiejszego systemu podatkowego.

Program powyższy uchwalono na X. Zjeździe Polskiej Partii Socjalistycznej — I. Zjeździe frakcyi rewolucyjnej Polskiej Partii Socjalistycznej.

M. J.
2581

772881
17.

**CENA: 8 Kop. — 20 halerzy — 20 centimów
15 fenigów — 4 centy am.**

41046